

GOZOS EN ALABANZA DE NUESTRA SEÑORA DE VALLIVANA

aparecida y venerada en el término de la villa de Morella.

Cante mi voz con destreza
la gala a vuestra hermosura:
*Que aunque de barro es la hechura,
obra es de Dios su belleza.*

Su beldad no tiene igual
en otra imagen hallada,
porque fue copia sacada
del más vivo original.
Su hermosura y su viveza,
dan la prueba más segura:
Que...

Simulacros de María
fieles, píos y sagrados,
de barro hicieron, labrados
para exaltar la fe pia.
Del monte entró la maleza,
éste halló nuestra ventura:
Que...

El ser de tierra le cuadre
a esta Imagen soberana,
que apareció en Vallivana
para ser la común Madre.
Donde un raudal con presteza
a celebrar se apresura:
Que...

Imperando muchos años
en nuestra España los godos,
la sacra Imagen fue a todos

reparo de muchos daños.
Recibiendo en su grandeza,
rayos de luz su fe oscura:
Que...

Cuando el africano nombre
tiranizó estas montañas,
halló en las piedras, entrañas
que hallar no pudo en el hombre.
Pabellón fue la dureza,
de la mayor hermosura:
Que...

Don Jaime, Rey valeroso,
a Morella conquistó,
y con sus armas abrió
puerta a la fe, victorioso.
María a su fortaleza
la del Cielo le procura:
Que...

Al Rey se negó el favor
de hallar el sacro tesoro,
despreció tálamo de oro
por la choza de un pastor.
Primero que la grandeza
quiso la fe humilde y pura:
Que...

Si el cielo por nuestros males
la lluvia justo negó,
por María al punto abrió
generoso sus raudales.

Todo alivio con fineza,
esta Madre nos procura:
Que...

Contra la peste abogada
se muestra la Virgen bella;
la salud logró Morella,
en cuyo monte fue hallada.
Refrigera la pureza
del barro la calentura:
Que...

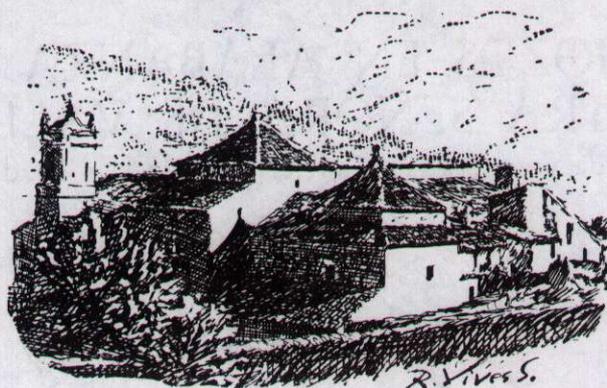
A tan alta protección,
Morella con noble ejemplo,
cade sexenio en su templo
la consagra el corazón.
Afianzando en su grandeza,
el bien que nos asegura:
Que...

Hombre, en tu mayor dolencia
el alma ofrece en despojos
de esta imagen a los ojos,
todo es amor y clemencia.
Lograrás en tu tristeza,
consuelo y dicha segura:
Que...

Cante mi voz con destreza
la gala a vuestra hermosura:
*Que aunque de barro es la hechura,
obra es de Dios su belleza.*

V. Ruega por nosotros Santa Madre de Dios. R. Para que seamos dignos de las promesas de nuestro Señor Jesucristo. OREMOS Te pedimos Señor, que nosotros, tus siervos, gocemos siempre de salud de alma y cuerpo; y por la intercesión de Santa María, la Virgen, libranos de las tristezas de este mundo y concédenos las alegrías del Cielo. Por Jesucristo, Señor nuestro. Amen.

Text anònim, transcrit d'uns Goigs publicats per la impremta de Laborda a València, a los mitjanies del segle XIX. Imatge xilogràfica reproduïda dels mateixos Goigs. Any 1988.

Santuari de Vallivana.

SANTUARI DE VALLIVANA

MORELLA. La ciutat de Morella està situada al nord de la província de Castelló, a 63 quilòmetres de Vinaroç i a 1000 metres d'alçària. És la capital de la comarca del Maestrat (potser mal dit, perquè no va pertànyer, mai, a cap Ordre Militar) o dels Ports, com en diuen ara.

Qüestiona amb el Forcall, el fet d'ésser o no ésser, l'antiga BISGARGIS, corresponent a la CASTRA ELIA dels romans. Fou conquistada als moros, que l'anomenaven MAURELA o MUREL-LA, per Don Blasco de Alagón (any 1234), però tot seguit passà a poder del Rei En Jaume I. En la guerra de Successió fou fidel a Felip V, mentre les «aldees» ho eren a l'Arxiduc. Fou cèlebre en les guerres carlines per les accions militars en què es va veure involucrada tot sovint.

El seu terme fou immens, puix contenia les actuals viles de Coves de Vinromà, Albocàcer i Ares (independitzades ja l'any 1242); Culla, Molinell, Benasal, Villar de Canes i Torre En Basora, (independitzades l'any 1294); Castellfort, Villafranca del Cid, Portell, Cinctores, Forcall, Saranyana (avui dia desapareguda) Olocau del Rei i Vallibona, conegudes com «aldees» de Morella. També tenia jurisdicció en els barris de La Mata, Chiva i Palanques, com també en les Baronies i Senyories de Zorita, Catí, Herbés, Ortells, Todoella i tota la Tinença de Benifaçà amb la seva «setena»: Bel, Ballester, Boixar, Castell de Cabres, Corachar, Fredes i la Pobla de Benifaçà.

L'any 1691, les «aldees» van obtenir llur independència.

Morella és mare de molts fills il·lustres; entre ells esmentarem: Dos cardenals, tretze bisbes, dos virreis i una veritable multitud de savis i virtuoses sacerdots i religiosos, poetes, músics, escriptors.... Durant el temps medieval i el renaixement, fou un centre importantíssim d'art pels seus pintors, esculpors, esmaltadors, ceramistes i forjadors.

Tota ella, en conjunt, presenta una admirable vista panoràmica quan hom la veu de lluny. Esmentarem el CASTELL, de llarga història; presó de personatges il·lustres com Sant Vicenç i Sant Valero, màrtirs en el segle IV; Carles de Viana i Ausias March... Les MURALLES, TORRES i PORTES, de fa poc restaurades; la BASILICA DE SANTA MARIA que és el temple gòtic més bell i interessant de tota la regió (segles XIII i XIV), amb un cor probablement únic en el món. L'ARXIU HISTORIC ECLESIASTIC i el MUSEU ARXIPRESTAL. El CONVENT DE SANT FRANCESC, L'ALMUDIN o LLOTJA, L'AJUNTAMENT. El temple de SANT NICOLAU. Les Parròquies de SANT JOAN i de SANT MIQUEL. L'AQUËDUCTE. Edificacions totes del segle XIII i el XIV. També cal esmentar els PEIRONOS o Creus de Terme (segles XV i XVI). Als afores hi ha un important nombre d'ermites edificades entre els segles XV i el XIX.

El cens de 1877 donava 7190 habitants; el de l'any 1970, en canvi, 3652.

SANTUARI DE LA MARE DE DEU DE VALLIVANA

S'aixeca a 25 quilòmetres de Morella i ran de la carretera número 232, en direcció a Vinaroç. És un temple neoclàssic amb la portada barroca que va substituir a unes edificacions anteriors. Té adossada la «Hospederia» amb uns finestrals gòtics, corresponents a l'habitació que ocupà Sant Vicenç Ferrer l'any 1410.

La imatge de SANTA MARIA DE VALLIVANA és de fang cuit i mesura 25 centímetres d'alçària, és d'estil gòtic i del segle XIV; idèntica a la de Nostra Senyora de la Font, de Castellfort. Probablement van ésser modelades per una mateixa mà.

La tradició ens conta que fou trobada per un pastor, advertit pels insistents lladrucs del seu gos que el van emmenar a una cova. Allí trobà la santa imatge il·luminada extraordinàriament per un ciri encès i en son corresponent candelero. Als peus de la imatge hi havia un pergami, que, per desgràcia, ningú no es preocupà de llegir. Potser en ell restava anotada la història d'aquesta advocació mariana, que, segons diu algú, començà amb la predicació de Sant Jaume, el qual, passant per aquest indret, ens hauria deixat una imatge de Maria.

Entre els cultes que Morella «fidelis, fortis et prudens» dedica a la Mare de Déu de Vallivana, sobresurten els de les extraordinàries FESTES SEXENALS que tenen llur origen en un Vot de Poble fet amb motiu d'una paorosa pesta que flagellà Morella durant l'any 1672.

Cada sis anys, doncs, els morellans es superen en exornar amb un entusiasme excepcional els carrers, manifestant-se llur sincer i fervent esperit religiós amb nombrosos actes de cristiana pietat que es demostra en les Celebracions Eucarístiques i de la Paraula, durant la solemníssima Novena. Es fonament emotiva l'Entrada del Romeus, quan tornen de cercar a peu al llunyà Santuari la imatge venerada. Resulta espectacular la Processó del diumenge següent al 15 d'agost (començament del Novenari), amb les representacions bíbliques, i el folklore de les dances (pròpies de cada Gremi), entre les quals excel·leix la dels «torneros».

La imatge de Santa Maria de Vallivana fou coronada canònicament en el Sexeni de 1910. L'altre Sexeni de 1952 la va veure proclamada, també canònicament, Patrona de la Ciutat.

El Santuari va ésser profanat amb la destrucció dels altars i imatges en la persecució religiosa del 1936. Amb tot, la Providència volgué que es salvés la venerada imatge de Santa Maria de Vallivana, que, passada ja la maltempada, tornà a rebre i segueix rebent, com es va manifestar en el darrer Sexeni del 1982 i en l'ANUNCI del Sexeni d'enguany (1988), que serà el XLIX, les manifestacions d'amor i agraïment d'un poble que la venera com un bon fill venera a la més excel·lent de les mares.

ES. MARIANA

SANTIAGO CASANOVA I GINER, Prev.